

ผลคำวินิจฉัยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
กรณีปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจร้านสะดวกซื้อ (สัญญาให้บริการ)

ระหว่าง {
 ห้างหุ้นส่วนจำกัด ว. ผู้ร้อง
 บริษัท บ. ผู้ถูกร้อง

ข้อร้องเรียน

ผู้ร้องเรียนผู้ถูกร้อง สรุปลงความได้ว่า ผู้ถูกร้องมีพฤติกรรมใช้อำนาจตลาดหรือใช้อำนาจต่อรองที่เหนือกว่าเอาเปรียบคู่ค้า จัดส่งพนักงานเข้าทำการตรวจนับสินค้าคงเหลือหรือสต็อกสินค้าโดยไม่แจ้งผลการตรวจนับให้ผู้ร้องทราบ และทำการหักเงินค่าสินค้าสูญหาย เสียหาย หรือสินค้าขายไม่ได้ทันทีจากเงินค่าตอบแทนรายเดือน รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๖๒,๕๖๙.๑๖ บาท แทนที่จะหักจากเงินค่าประกันสินค้าที่ได้วางไว้ จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นการหักเงินที่ไม่ถูกต้องตามที่ระบุไว้ในสัญญาให้บริการ ข้อ ๑๑.๔ ซึ่งได้ระบุไว้ชัดเจนหากเกิดกรณีสินค้าสูญหายหรือเสียหาย ผู้ถูกร้องสามารถหักเงินค่าประกันสินค้าได้ตามสัญญาให้บริการ พฤติกรรมดังกล่าวส่งผลให้ผู้ร้องได้รับความเสียหายขาดสภาพคล่องทางการเงินในการบริหารกิจการ จึงมีความจำเป็นต้องยึดหน่วงเงินค่าขายสินค้าไว้ จำนวน ๑๖๒,๙๙๖.๗๗ บาท ซึ่งตามสัญญาให้บริการ ข้อ ๑๒.๑.๑ ระบุว่า ผู้ให้บริการจะโอนเงินรายได้จากการขายสินค้า ค่าบริการตลอดจนรายได้อื่นที่ร้านสะดวกซื้อ ได้รับในแต่ละวันโดยไม่มีการหักค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งนี้ การโอนเงินจะต้องโอนก่อนเวลา ๑๔.๐๐ น. ในวันทำการถัดไป ซึ่งผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบถึงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องทำการยึดหน่วงค่าขายสินค้าไว้

ข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการแสวงหาพยานหลักฐาน ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องประกอบธุรกิจร้านค้าสะดวกซื้อ จดทะเบียนนิติบุคคลในนาม บริษัท บ. เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐ ผู้ร้องได้ทำสัญญาแฟรนไชส์ร้านสะดวกซื้อกับผู้ถูกร้อง ต่อมาวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องแก้ไขสัญญาจากสัญญาแฟรนไชส์ร้านสะดวกซื้อเป็นสัญญาให้บริการ ซึ่งระบุให้วางเงินค่าประกันสินค้าเสียหายตามขนาดพื้นที่ ผู้ร้องมีพื้นที่ร้านค้าขนาดมากกว่า ๑๕๐ ตารางเมตร จึงได้วางเงินค่าประกันสินค้าไว้ จำนวน ๘๕๐,๐๐๐ บาท ซึ่งสินค้าเสียหายหมายถึง สินค้าที่ชำรุดซึ่งอาจเกิดจากการขนส่งสินค้า โดยหลังจากที่สินค้าถึงร้านค้าของผู้ให้บริการแล้ว ผู้ให้บริการจะต้องตรวจรับสินค้าดังกล่าว หากพบว่าสินค้าเสียหายระหว่างการขนส่ง ผู้ถูกร้องจะเป็นผู้รับผิดชอบและผู้ให้บริการมีสิทธิในการขอคืนสินค้าที่เสียหายจากกรณีดังกล่าวได้ ส่วนกรณีสินค้าสูญหาย หมายถึง

/สินค้า...

สินค้าที่สูญหายจากสต็อกสินค้า หากสินค้าดังกล่าวอยู่ในการดูแลของผู้ให้บริการ ผู้ให้บริการต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ ได้กำหนดให้มีการเข้าตรวจสอบสต็อกสินค้าทุก ๔ เดือน และได้กำหนดขั้นตอนในการตรวจนับอย่างชัดเจน โดยก่อนเข้าทำการตรวจสอบสต็อกสินค้าผู้ถูกร้องจะแจ้งให้ผู้ร้องทราบก่อนล่วงหน้าประมาณ ๑๐ วัน เพื่อให้เตรียมความพร้อม ซึ่งในการตรวจสอบสต็อกสินค้าแต่ละครั้งผู้ร้องหรือตัวแทนผู้ร้องจะเข้าร่วมกับผู้ถูกร้องทุกครั้ง และหลังจากตรวจสอบสต็อกสินค้าเสร็จสิ้น ผู้ถูกร้องจะแจ้งรายงานผลการตรวจนับสต็อกสินค้าที่ระบุรายละเอียดรายการสินค้าที่สูญหาย พร้อมมูลค่าราคาสินค้าให้ผู้ร้องทราบ ซึ่งผู้ร้อง ผู้จัดการ หรือบุคคลอื่นที่ผู้ร้องมอบหมายจะลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานร่วมกับฝ่ายตรวจนับสินค้า และจากการตรวจสอบสต็อกสินค้าร้านค้าสะดวกซื้อ สาขา ก. เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓ และวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๓ พบว่า สินค้าที่สูญหายส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทเครื่องดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งผู้ถูกร้องจะหักเงินค่าสินค้าสูญหายจากเงินค่าตอบแทนรายเดือน

สำหรับวิธีปฏิบัติมาตรฐานในการหักเงินค่าสินค้าสูญหายหรือเสียหาย ภายหลังจากการตรวจสอบสต็อกสินค้า ผู้ถูกร้องจะดำเนินการหักเงินค่าสินค้าเสียหายหรือสินค้าสูญหายจากเงินค่าตอบแทนรายเดือนของผู้ร้องมาโดยตลอด ในกรณีที่ผู้ให้บริการรายใดมีรายได้ค่าตอบแทนรายเดือนไม่เพียงพอกับเงินค่าสินค้าสูญหายหรือเสียหาย ผู้ถูกร้องจะหักเงินค่าสินค้าสูญหายหรือเสียหายจากค่าตอบแทนรายเดือนของเดือนถัดไป เพื่อเปิดโอกาสแก่ผู้ให้บริการในการบริหารจัดการ ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องได้ทำการหักเงินค่าสินค้าสูญหาย หรือเสียหายจากเงินค่าตอบแทนรายเดือนจากผู้ให้บริการเหมือนกันทุกราย

ประเด็นวินิจฉัย

กรณีมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า การหักเงินค่าสินค้าสูญหาย หรือเสียหาย จากเงินค่าตอบแทนรายเดือน เป็นพฤติกรรมใช้อำนาจตลาดหรือใช้อำนาจต่อรองที่เหนือกว่าเอาเปรียบคู่ค้าอันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่

คำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจกระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่นในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ (๑) กีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นอย่างไม่เป็นธรรม (๒) ใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรม...” จึงต้องพิจารณาว่า ๑. ผู้ถูกร้องมีการกระทำที่มีลักษณะกีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นหรือไม่ ๒. ใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรมหรือไม่ และ ๓. การกระทำนั้นเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่นหรือไม่

ทั้งนี้ ประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ ข้อ ๕ กำหนดว่า “การกระทำความผิดตามมาตรา ๕๗ จะต้องส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น โดยจะพิจารณาจากความสูญเสียในทางเศรษฐกิจ (Economic Loss) ที่ปรากฏตามข้อเท็จจริง เช่น การสูญเสียรายได้ของผู้ประกอบธุรกิจ การสูญเสียมูลค่าตลาด (Market Value) ของสินค้าหรือบริการ การสูญเสียโอกาสในการผลิตสินค้าหรือบริการ เป็นต้น” ข้อ ๙ กำหนดว่า “การใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจ

ต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรม มีลักษณะดังต่อไปนี้ (๑) ผู้ประกอบธุรกิจมีอำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าผู้ประกอบธุรกิจอีกราย (๒) ผู้ประกอบธุรกิจใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าในการเอาเปรียบหรือจำกัดทางเลือกของคู่ค้าดังกล่าวอย่างไม่เป็นธรรม” และ ข้อ ๑๑ กำหนดว่า “การพิจารณาความไม่เป็นธรรมของการกระทำ ให้พิจารณาเกณฑ์ต่อไปนี้ประกอบกัน (๑) เป็นการกระทำที่ไม่เคยมีการปฏิบัติมาก่อนที่มีใช้การดำเนินการตามธุรกิจปกติ (๒) เป็นเงื่อนไขที่มีได้กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรและมีได้แจ้งให้คู่ค้าทราบเป็นการล่วงหน้าภายในระยะเวลาอันสมควรตามแนวทางการค้าปกติของคู่กรณี (๓) เป็นการกระทำที่ไม่สามารถรับฟังได้ด้วยเหตุผลอันชอบธรรมในทางธุรกิจ การตลาด หรือเศรษฐศาสตร์ (๔) ปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง”

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าได้พิเคราะห์ข้อเท็จจริง เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องรับฟังเป็นที่ยุติว่า ในการตรวจสอบตอกสินค้าของผู้ถูกร้องเรียนแต่ละครั้ง ผู้ร้องจะมอบหมายให้ตัวแทนผู้ร้องเข้าร่วมการตรวจสอบตอกสินค้า และในบางครั้งผู้ร้องจะเข้าร่วมและลงนามรับทราบผลการตรวจสอบตอกสินค้าด้วยตนเอง ทั้งนี้ ข้อความในสัญญาให้บริการฉบับลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๑ ข้อ ๗.๓ ได้ระบุแผนการตรวจสอบตอกสินค้าปีละ ๓ ครั้ง (๔ เดือนต่อครั้ง) และที่ผ่านมาผลการตรวจสอบตอกสินค้าของผู้ร้องพบว่ามีสินค้าสูญหายหรือเสียหายมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้ถูกร้องเรียนได้หักเงินค่าสินค้าสูญหายหรือเสียหายจากเงินค่าตอบแทนรายเดือน โดยผู้ร้องเรียนรับทราบและปฏิบัติกันมาตลอดโดยไม่เคยมีข้อโต้แย้ง ประกอบกับเมื่อพิจารณาสัญญาให้บริการ ข้อ ๑๑.๔ ที่ระบุว่า “เงินประกันสินค้า เป็นเงินค่าประกันสินค้าสำหรับค่าเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นกับสินค้าที่อยู่ในร้านสะดวกซื้อ และสถานที่เก็บสินค้า และเป็นค่าประกันต่อความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ให้บริการไม่ปฏิบัติตามสัญญานี้ ประกันต่อการชำระเงินคืนใด ๆ ที่ผู้ถูกร้องได้ออกเงินแทนให้ผู้บริการไปก่อน หรือประกันต่อเงินหรือหนี้ใด ๆ ที่ผู้ถูกร้องมีสิทธิหักตามสัญญานี้ ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องมีสิทธิหักเงินค่าเสียหายดังกล่าวในวรรคต้นออกจากเงินค่าประกันสินค้าได้” ข้อสัญญาดังกล่าวมิได้กำหนดให้ผู้ถูกร้องต้องหักจากเงินค่าประกันสินค้าเพียงอย่างเดียว และในทางปฏิบัติที่ผ่านมาผู้ถูกร้องดำเนินการหักเงินค่าสินค้าสูญหายหรือเสียหายภายหลังการตรวจสอบตอกสินค้าจากเงินค่าตอบแทนรายเดือนของผู้ให้บริการเช่นเดียวกันทุกรายเพื่อเป็นการให้โอกาสกับผู้ให้บริการ และหากผู้ให้บริการรายใดมีรายได้ออกตอบแทนรายเดือนไม่เพียงพอกับเงินค่าสินค้าสูญหายหรือเสียหาย ผู้ถูกร้องจะทำการหักเงินค่าสินค้าสูญหายหรือเสียหายจากค่าตอบแทนรายเดือนของเดือนถัดไป ต่างจากการหักเงินค่าประกันสินค้าซึ่งกำหนดให้ผู้ให้บริการต้องนำเงินค่าประกันสินค้ามาชำระเพิ่มเติมให้ครบวงเงิน ภายใน ๗ วัน คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิจารณาแล้วเห็นว่า การหักเงินค่าสินค้าสูญหายหรือเสียหายจากเงินค่าตอบแทนรายเดือนเกิดจากเหตุผลและความจำเป็นทางธุรกิจ เพื่อให้ผู้ให้บริการสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้โดยมิได้มีการเลือกปฏิบัติ การกระทำของผู้ถูกร้องจึงสามารถรับฟังได้ด้วยเหตุผลอันชอบธรรมในทางธุรกิจ การตลาด หรือเศรษฐศาสตร์ กรณีจึงไม่เข้าลักษณะเป็นการใช้อำนาจต่อรองที่เหนือกว่าในการเอาเปรียบคู่ค้าอย่างไม่เป็นธรรม

ดังนั้น การกระทำของผู้ถูกร้องจึงไม่เข้าลักษณะเป็นผู้ประกอบธุรกิจกระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นในลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบธุรกิจรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๙ และ ข้อ ๑๑

/มติคณะกรรมการ...

มติคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ามีมติเป็นเอกฉันท์ เห็นว่า พฤติกรรมการหักเงินค่าสินค้าสูญหาย หรือเสียหายจากเงินค่าตอบแทนรายเดือนของผู้ถูกร้องไม่เข้าลักษณะเป็นการกีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นอย่างไม่เป็นธรรม หรือใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงยุติเรื่อง

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

๗ มกราคม ๒๕๖๔

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า